

Workshop 1

Communicatie met de burger

Maaïke Miedema

conferentie

gemeentelijk
dierenwelzijnsbeleid

Workshop Automatisch Gedrag

Beïnvloeding

maaike.miedema@wur.nl

George Martens, mensen op straat, 1926. (groningermuseum.nl, 2008)

Voorstellen

- Maaïke Miedema-Coenen
- Klinische psychologie
- Sociale psychologie
- Pabo
- Onderwijskunde
- Docent Psychologie en Communicatie

Overheidsbeïnvloeding

- Kort lontje

Overheidsbeïnvloeding

Overheidsbeïnvloeding

- Veel behoefte aan beïnvloeding
- Werken massamediale middelen?
- Spiegel voor houden
- Invloed?

Overheidsbeïnvloeding

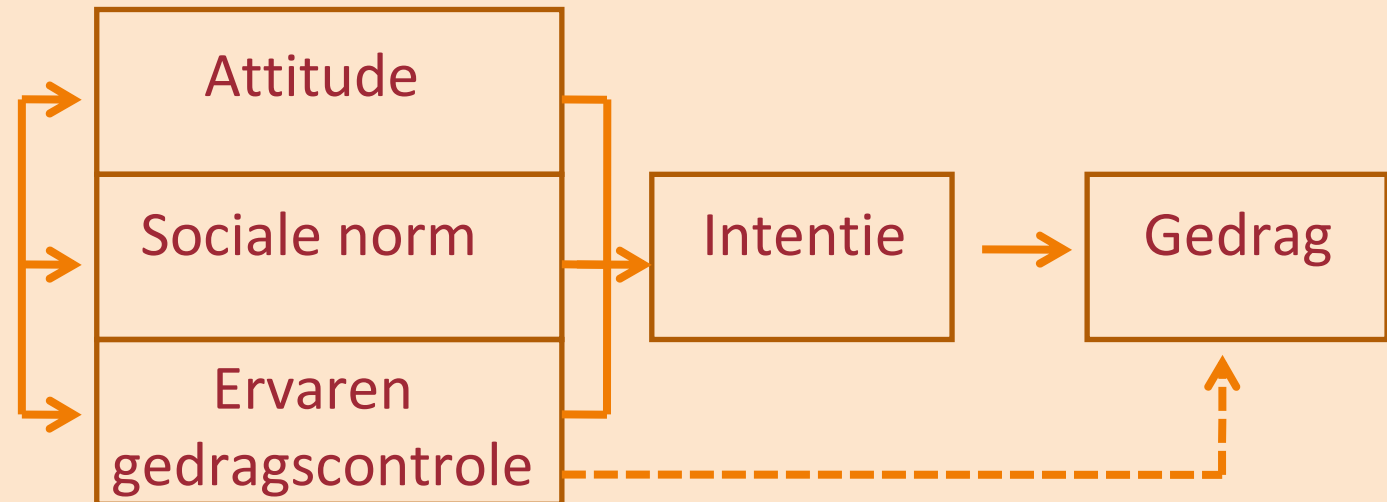
- Zonder nadenken veel geld uitgeven
- Contra productief (mere exposure → naäpen)
- Beïnvloeding kennis (kenniskloof)
- Wat voor gedrag wil je beïnvloeden?

Overheidsbeïnvloeding

- Gepland gedrag
- Automatisch gedrag

Model van gepland gedrag

(Ajzen, 1991)

Vb. Conferentie bezoeken

Hygiëne (voor mij) --
Hygiëne voor ander +
Gemak --
Middelen mee -
Totaal --

Referentieopvattingen:
Mijn burens vinden dat ik
beslist niet (-3).....beslist
wel (+3) de poep van mijn
hond moet opruimen.

Attitude

Sociale norm

Ervaren
gedragscontrole

Intentie

Gedrag

- Geen tijd
- Geen hulpmiddelen bij
- Geen prullenbak

(Ajzen, 1991)

Automatisch gedrag

-maar:
- 95% van ons gedrag is automatisch!
- testje

Automatisch gedrag

- Zeg hardop:

- 1

- 2

- 3

- 4

- 5

- 6

- 7

- 8

- 9

- 10

Gemiddeld 3,6 sec

Automatisch gedrag

- Zeg nu hardop in alfabetische volgorde:

- 1

- 2

- 3

- 4

- 5

- 6

- 7

- 8

- 9

- 10

- acht

- drie

- een

- negen

- tien

- twee

- vier

- vijf

- zes

- zeven

Gemiddeld 37,6 sec

Automatisch gedrag

- Je maakt gebruik van schema's
 - Efficiënt (autorijden)
 - Scheelt veel tijd
 - Je hebt het niet door
-
- Beïnvloeding van attitude of kennis heeft geen zin

Gepland of Automatisch gedrag?

- Gepland? → harde feiten!
- Automatisch? → doorbreken gedrag!
- of maak juist gebruik van het mechanisme!

Automatisch gedrag

- Attitudes en directe gedragsreacties: het MODE-model
- Heuristieken
- Priming
- Subliminale beïnvloeding
- Mere exposure
- Sociale imitatie

Attitudes en directe gedragsreacties: het MODE-model

- *Motivation and Opportunity as Determinants* (Fazio, 1990).
- Vb. Tandpasta
- Vb. Bitterbal

Heuristieken

- Snel en simpel beslissen
- Niet weloverwogen
- Volgens vuistregels

Vb. Kopiëren (Langer et al., 1978).

Because-heuristiek (*want...; omdat...*)

Priming

- Stimuli waarnemen → beïnvloeding perceptie

Vb.

- John Bargh (1997) Scrambled word test, taalvaardigheid
- Joost Miedema (1999) geheugen
- Ap Dijksterhuis & Ad van Knippenberg (1998)

Triviant

Subliminale beïnvloeding

- Onder de bewuste waarnemingsgrens stimuli aanbieden

Vb.

- James Vicary (1958) “Drink coke”
- Maaïke (Miedema-)Coenen (2003) “CDA=positief”

Subliminale beïnvloeding

RATS
THE GORE PRESCRIPTION PLAN:
BUREAUCRATS DECIDE.

Supraliminale beïnvloeding

- Mere exposure:
Louter blootstelling aan een object leidt tot attitude vorming.

VB.

- Reclame
- Spiegelbeeld

Sociale imitatie

- Spieren worden automatisch geactiveerd, wanneer we naar bewegingen van andere kijken (Kameleon-effect, Chartrand en Bargh, 1999).
- Mensen zijn net een school vissen; we zien 1 iemand iets doen, en doen hem na (Dijksterhuis, Bargh en Miedema, 2000).
 - Gedrag en emotie

Sociale imitatie

Dit filmpje moet nog ingevoegd worden

Sociale imitatie

- Goede voorbeeld geven: gedrag is besmettelijk ;-)
- Kort lontje.....???

Casus

- Overlast hondenpoep

Instrumenten van vrij naar dwang

- **Influencering:** vb. voorlichting, educatie
- **Facilitering:** vb. uitlaatplekken
- **Stimulering:** vb. gratis opruimmiddelen
- **Repulsivering:** vb. belasting, aansprakelijkheid
- **Limitering:** vb. hier niet, daar wel
- **Commandering:** vb. strafbaarheidsstelling, boetes

Instrumenten van vrij naar dwang

- **Influencering:** vb. voorlichting, educatie
 - **Facilitering:** vb. uitlaatplekken
 - **Stimulering:** vb. gratis opruimmiddelen
 - **Repulsivering:** vb. belasting, aansprakelijkheid
 - **Limitering:** vb. hier niet, daar wel
 - **Commandering:** vb. strafbaarheidsstelling, boetes
-
- Je hoeft niet alle middelen in te zetten
 - Gebruik zo min mogelijk dwang!
 - Combinatie van verschillende middelen werkt het best, mits op elkaar afgestemd
 - Houd rekening met je doelgroep

Instrumenten van vrij naar dwang

- **Influencering:** vb. voorlichting, educatie
 - Goede doelgroep? Kinderen (en hun ouders)
- **Facilitering:** vb. uitlaatplekken
 - Zijn er genoeg? Vuilnis bakken? Houd het schoon!
- **Stimulering:** vb. gratis opruimmiddelen
 - Voor welke doelgroep, welk opruimmiddel?

Instrumenten van vrij naar dwang

- **Repulsivering:** vb. belasting, aansprakelijkheid
 - Waar gaat het geld heen? Besteed het aan de hond!
- **Limitering:** vb. hier niet, daar wel
 - Geef dichtstbijzijnde uitlaatplek aan
- **Commandering:** vb. strafbaarheidsstelling, boetes
 - Laat overtreder weten dat geld naar nieuwe uitlaatplekken gaat

Tot slot

- Bedankt en succes!

